

Dosarul nr. 3ra-530/21
2-20107749-01-3ra-12042021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. O. Melniciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, A. Minciuna, E. Palanciuc)

DECIZIE

10 august 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Nina Vascan
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând cererea de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de
Vera Chircu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea
actului administrativ individual defavorabil,
împotriva deciziei din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 1 septembrie 2020, Vera Chircu a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ
individual defavorabil.

În motivarea acțiunii a indicat că, cu XXX XXX a fost în căsătorie din XXXX XXXX
până la decesul ultimului, care a survenit la XXX XXXX. Soțul XXX XXXX, la momentul
decesului, era beneficiar al pensiei pentru vechime în muncă în calitate de judecător,
stabilită la 1 septembrie 2009, care se afla în plată, constituind suma de 23 400 de lei.

Reclamanta a menționat că, la 15 mai 2020, s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări
Sociale Bălți cu cererea nr. 02/2020/1126 privind stabilirea pensiei de urmaș, iar la 8 iulie
2020 a recepționat copia deciziei nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020, prin care i s-a acordat
pensie de urmaș conform următoarelor condiții: începând cu 15 mai 2020 în sumă de
3878,50 de lei.

La 16 iulie 2020, a depus cerere prealabilă, solicitând anularea parțială a deciziei nr.
2020/02/3282 din 12 iunie 2020 privind acordarea pensiei de urmaș, în partea ce ține de
începutul acordării pensiei și calculării quantumului, emiterea actului administrativ prin

care să se acorde pensia de urmaș, începând cu XXXX XXXXX, în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXX XXXXX la momentul decesului.

Prin răspunsul nr. 01504 din 16 martie 2020 al Casei Naționale de Asigurări Sociale, a fost respinsă solicitarea reclamantei.

Reclamanta opiniază că Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat neîntemeiat admiterea cererii prealabile, deoarece potrivit noțiunii de „pensie de urmaș”, beneficiarii și condițiile acordării acesteia sunt reglementate de legea privind sistemul public de pensii, art. 26 al căreia prevede că pensia de urmaș, în cazul în care întreținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de dizabilitate severă, se stabilește procentual din pensia pentru limită de vârstă sau din pensia de dizabilitate severă, aflată în plată sau actualizată, după caz, iar în cazul în care întreținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie, se stabilește procentual din pensia potențial calculată pentru dizabilitate severă.

Cuantumul pensiei de urmaș se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaș, iar soțul său defunct, la momentul decesului (XXXXX XXXXX), beneficia de o pensie în mărime de 23400 lei, fapt confirmat prin legitimația de pensionar seria CN nr. XXXXX, astfel încât cuantumul stabilit de lege însumează 11700 de lei, iar data stabilirii pensiei de urmaș urmează a fi stabilită data decesului soțului reclamantei.

Reclamanta a solicitat anularea refuzului nr. C1504/20 din 4 august 2020 al Casei Naționale de Asigurări Sociale, anularea parțială a deciziei nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți privind acordarea pensiei de urmaș, în partea ce ține de începutul acordării pensiei și calculării cuantumului acesteia și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite reclamantei Vera Chircu pensia de urmaș, începând cu 16 martie 2020, în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXX XXX la momentul decesului – XXXXX XXXX.

Prin hotărârea din 6 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis parțial acțiunea depusă de Vera Chircu. S-a anulat decizia nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți, prin care i s-a acordat Verei Chircu pensie de urmaș, în partea cuantumului stabilit de 3878,5 de lei. S-a declarat nul refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, exprimat în răspunsul nr. C1504/20 din 04 august 2020, în partea de refuzul acordării reclamantei Vera Chircu a pensiei de urmaș în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX de la momentul decesului – XXXX XXXX. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite Verei Chircu pensia de urmaș în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX la momentul decesului – XXXX XXXX, începând cu 15 mai 2020. În rest, pretenția privind stabilirea datei achitării pensiei de urmaș începând cu 16 martie 2020 s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 73-78).

La 17 noiembrie 2020, în cadrul termenului de atac instituit de art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 6 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d. 82-84)

Prin decizia din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a menținut hotărârea din 6 noiembrie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (f.d. 92-98).

Instanțele ierarhic inferioare au conchis că Vera Chircu întrunește condițiile prevăzute în art. 24 alin. (1) și art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 pentru acordarea pensiei de urmaș și anume, soțul intimatei XXXX XXXX, la momentul decesului, era pensionar, iar intimata/reclamanta, ca solicitantă a pensiei de urmaș, la momentul decesului soțului și în prezent este pensionară, s-a aflat în căsătorie 49 ani și nu s-a recăsătorit după deces.

La 30 martie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul poștei electronice, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 101-103).

În motivarea recursului, recurenta a invocat că instanța de apel eronat a interpretat prevederile art. 24 alin. (1) și art. 26 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, ce a dus la emiterea unui act judecătoresc neîntemeiat.

Recurenta opinează că speței nu-i sunt aplicabile prevederile art. 24 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, deoarece soțul reclamantei XXXX XXXX nu era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă, dar primea indemnizație viageră ca judecător.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 10 februarie 2021, însă date privind notificarea dispozitivului deciziei la dosar nu există. Totodată, decizia motivată din 10 februarie a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 31 martie 2021, fapt confirmat prin avizul poștal (f.d.104).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

La 12 aprilie 2021, prin intermediul oficiului poștal, în adresa intimatei Vera Chircu a fost expediată copia recursului depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Până la examinarea recursului, intimata Vera Chircu nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință asupra recursului.

Prin încheierea din 29 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenței au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale urmează a fi admis integral și a casa decizia din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 6 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii, din următoarele motive

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În interpretarea coroborată a art. 244 alin. (2) cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Prin prisma art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că reclamanta Vera Chircu s-a aflat în căsătorie cu XXXX XXXX începând cu 16 octombrie 1970 (f.d. 47), iar la XXXX XXXX, XXXX XXXX a decedat (f.d. 38).

La fel, instanța de recurs atestă că, pe perioada vieții, XXXX XXXX a fost beneficiar de pensie pentru vechime în muncă în mărime de 80 % din salariul mediu lunar al judecătorului (f.d. 9,14).

După decesul soțului, la 15 mai 2020, Vera Chircu s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți cu cererea nr. 1 privind stabilirea pensiei de urmaș în cuantum de 50 % din pensia soțului decedat (f.d. 8).

Prin decizia nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Bălți i-a acordat pensie de urmaș începând de la 15 mai 2020 în sumă de 3878,50 de lei (f.d. 8, 9 recto-verso).

Nefiind de acord cu decizia nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți, la 16 iulie 2020, reclamanta s-a adresat Casei Naționale de

Asigurări Sociale cu cererea prealabilă, solicitând anularea parțială a deciziei nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 privind acordarea pensiei de urmaș, în partea ce ține de începutul acordării pensiei și calculării cuantumului, emiterea actului administrativ prin care să se acorde pensia de urmaș, începând cu 16 martie 2020, în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX la momentul decesului (f.d. 11).

Prin răspunsul nr. C-1504/20 din 4 august 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a considerat întemeiată decizia nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți și a respins cererea prealabilă (f.d. 12-13).

Manifestându-și dezacordul cu acțiunile Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți și a Casei Naționale de Asigurări Sociale, Vera Chircu a înaintat prezenta acțiune în contencios administrativ, prin care a solicitat: anularea refuzului nr. C1504/20 din 4 august 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, anularea parțială a deciziei nr. 2020/02/32825 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți privind acordarea pensiei de urmaș, în partea ce ține de începutul acordării pensiei și calculării cuantumului acesteia și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite reclamantei Vera Chircu pensia de urmaș, începând cu 16 martie 2020, în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX la momentul decesului – XXXX XXXX.

Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, prin hotărârea din 6 noiembrie 2020, a anulat decizia nr. 2020/02/3282 din 12 iunie 2020 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți, prin care i s-a acordat Verei Chircu pensie de urmaș, în partea cuantumului stabilit de 3878,5 de lei. S-a declarat nul refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, exprimat în răspunsul nr. C1504/20 din 04 august 2020, în partea de refuzul acordării reclamantei Vera Chircu a pensiei de urmaș în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX de la momentul decesului – XXXX XXXX. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite Verei Chircu pensia de urmaș în mărime de 11700 de lei, ce constituie 50 la sută din suma pensiei aflată în plată a soțului decedat XXXX XXXX la momentul decesului – XXXX XXXX, începând cu 15 mai 2020. În rest, pretenția privind stabilirea datei achitării pensiei de urmaș începând cu 16 martie 2020 s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 73-78)

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 10 februarie 2021, a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 6 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d. 92, 93-98).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 6 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, instanța de recurs constată că instanțele inferioare, judecând cauza, au interpretat și aplicat în mod eronat legea, circumstanță ce a dus la aprecierea eronată a raporturilor juridico-publice litigioase și emiterea unor soluții greșite și neîntemeiate.

În conformitate cu prevederile art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a

libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Prin prisma art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Articolul 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ prevede că, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit. a)-e).

La caz, Colegiul reține că obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității actului administrativ individual defavorabil al Casei Naționale de Asigurări Sociale privind respingerea cererii reclamantei Verei Chircu de a-i fi stabilită și achitată pensia de urmaș în mărime de 50 % din pensia soțului decedat, care beneficia de pensie specială pentru vechime în muncă.

Sub acest aspect este notabil că articolul 9 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 prevede că în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii: a) pensie pentru limită de vîrstă; b) pensie de dizabilitate; c) pensie de urmaș; d) pensie specială; e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Conform art. 24 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, (1) pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de dizabilitate ori îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii de dizabilitate prevăzute la capitolul II secțiunea 3 din prezenta lege.

Remarcabil este că redacția actuală a alin. (1) al art. 24 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 a fost modificată prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 290 din 16 decembrie 2016.

Din conținutul notei-informative la proiectul de Lege nr. 290 din 16 decembrie 2016, în special a modificărilor operate la Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 rezultă că scopul prezentului proiect de lege constă în sporirea gradului de protecție socială a pensionarilor pentru a le asigura un trai decent, modificările introduse avînd la bază garantarea principiului egalității, echității sociale, contributivității, egalității și nondiscriminării.

Astfel, unul din obiectivele urmărite prin introducerea acestor modificări a fost reducerea inechităților din sistemul de asigurări sociale, crearea unui sistem echitabil, sustenabil, transparent și sporirea beneficiilor în vederea asigurării unui trai decent.

Colegiul denotă din prevederile Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 că asigurările sociale de stat intervin în anumite circumstanțe, atît în cazul în care o persoană atinge vîrsta de pensionare, precum și cazul în care este necesară acordarea unui quantum suficient copiilor și/sau soțului/soției pentru a acoperi cheltuielile materiale pentru existență în urma decesului susținătorului. Această obligație asumată de

asigurările sociale de stat este prevăzută în Secțiunea 4 din Legea privind sistemul public de pensii, fiind reglementată la art. 24-27 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

În corespundere cu art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, pensia de urmaș se stabilește soțului supraviețuitor dacă, la momentul decesului întreținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vârsta de pensionare prevăzută la art. 41 alin. (1) sau a fost încadrat în grad sever sau accentuat de dizabilitate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit.

Așa, art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 stabilește prima condiție materială în care soțul supraviețuitor poate beneficia de pensia de urmaș calculată în baza pensiei soțului decedat.

A doua condiție materială este impusă de art. 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, și anume că pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de dizabilitate ori îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii de dizabilitate prevăzute la capitolul II secțiunea 3 din prezenta lege.

Pentru a explicita sensul acestei dispoziții, este necesar de a o compara cu prevederile art. 24 alin. (1) până la modificările operate prin Legea 290/2016, care prevedeau că pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii în conformitate cu prezenta lege. Pornind de la raționamentul explicit al legiuitorului dedus din prevederile art. 24-27 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, modificată în anul 2016, pensia de urmaș urmează a fi acordată doar în două situații exhaustiv definite de legiuitor, și anume dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limita de vârstă, adică a împlinit vârsta prevăzută la art. 41 alin. (1), sau beneficiază de o pensie de dizabilitate.

Prin prezenta dispoziție, legiuitorul a exclus pensiile speciale precum sunt cele acordate judecătorilor, procurorilor, militarilor și altor categorii de persoane la atingerea unei vârste inferioare decât cea prevăzută la art. 41 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, din câmpul art. 24 alin. (1) din Lege.

Altfel spus, pensia de urmaș nu poate fi calculată din pensia specială ce constituie pensia pentru vechime în muncă. Curtea Constituțională a Republicii Moldova, examinând excepția de neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 (condițiile de acordare a pensiei de urmaș), a recunoscut constituțional articolul 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, în măsura în care pensia de urmaș se acordă și persoanelor indicate la articolul 25 alin. (1) din această Lege, inclusiv copilului minor și/sau soțului supraviețuitor al persoanei decedate – titular de pensie specială, care la data decesului a întrunit condițiile pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Totodată, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea cadrului normativ, vor avea dreptul la pensia de urmaș persoanele indicate la articolul 25 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, inclusiv copilul minor și/sau soțul supraviețuitor al persoanei decedate – titular de pensie specială, care la data decesului a întrunit condițiile

pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. În acest caz pensia de urmaș se va calcula din mărimea pensiei pentru limită de vârstă.

Curtea a precizat că această soluție este una provizorie și va acționa până când vor fi operate modificările de rigoare în legislație, în conformitate cu considerentele acestei Hotărâri.

Astfel, Colegiul consideră că, prin admiterea acțiunii depuse de Vera Chircu, instanțele inferioare au interpretat și aplicat eronat prevederile art. 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998. Or, în condițiile speței și având în vedere dezideratele Curții Constituționale reținute în hotărârea nr. 11 din 26 mai 2022, este în afara oricărui dubiu că refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i stabili reclamantei pensia de urmaș din pensia specială a soțului decedat XXXX XXXX, este legal și întemeiat.

Colegiul notează că, în sensul hotărârii Curții Constituționale nr. 11 din 26 mai 2022, reclamanta ar putea pretinde la pensia de urmaș a soțului titular de pensie specială, în cazul în care la data decesului acesta a întrunit condițiile pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, dar nicidecum nu din pensia specială de care a beneficiat soțul decedat. În acest caz, reclamanta poate pretinde la pensia de urmaș calculată din mărimea pensiei pentru limită de vârstă. Totodată, schimbarea pensiei presupune formalități juridice care trebuie îndeplinite.

Conjunctura acestor circumstanțe profilează legalitatea actului administrativ defavorabil emis în privința intimetei Vera Chircu privind refuzul de a-i stabili pensia de urmaș din pensia specială a soțului decedat, iar drept consecință denotă netemeinicia acțiunii depuse de către Vera Chircu și necesitatea respingerii acesteia.

Cu titlu subsecvent, în privința jurisprudenței în materie la care au făcut referire atât instanțele inferioare, cât și intimata în referințele depuse pe marginea recursului și care s-a stabilit la aplicarea prevederilor vechi ale legislației, Colegiul menționează că jurisprudența nu este imuabilă, ci din contra, progresivă în esență. În cazul oricărui reviriment jurisprudențial, condiția formală, prealabilă este existența, precum și necesitatea unei alternative de interpretare și aplicare a unor dispoziții legale.

La caz, revirimentul practicii judiciare în materie au la bază modificările operate la art. 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 prin Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 și Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 26 mai 2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 (condițiile de acordare a pensiei de urmaș). Or, aceste modificări au schimbat condițiile/cerințele față de soțul supraviețuitor care poate beneficia de pensia de urmaș calculată în baza pensiei soțului decedat.

Așadar, circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că atât prima instanță, cât și instanța de apel au interpretat și aplicat eronat prevederile legii materiale, motiv din care actele judecătorești de dispoziție emise de acestea nu pot fi menținute, iar cererea de chemare în judecată depusă de către Vera Chircu urmează a fi respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit

al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o decizie nouă, prin care să respingă acțiunea în contencios administrativ depusă de către Vera Chircu.

Finalmente, Colegiul învederează că soluția asupra fondului cauzei, la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile articolului 6 § 1 CEDO, fiind prevăzută de art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, potrivit căruia examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) și art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se admite recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 10 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 6 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și se emite o decizie nouă, prin care se respinge acțiunea în contencios administrativ depusă de către Vera Chircu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ, ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu